

Facilitator?

An het begrip 'poortwachter' is de notaris inmiddels wel gewend. De toegenomen verwachtingen van de maatschappij jegens de notaris kan niemand in ons vak ontgaan zijn. Ervaren wij die verwachting als last? Natuurlijk, een poortwachter zijn, is iets waarop je kunt worden afgerekend, maar we kunnen het ook als kans zien.

ESSENTIEEL

De poortwachtersfunctie is een essentieel onderdeel van het totale systeem aan maatregelen om misbruik van het financiële stelsel voor witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen, zo stelde minister Grapperhaus laatst in de Tweede Kamer. De mogelijkheden om te frauderen, worden door digitalisering en andere technologische ontwikkelingen steeds groter

en internationaler. Dus wordt het beroep op de hoeders van het financiële systeem steeds groter. Dat geldt voor notarissen, accountants en banken. We zullen onze poortwachtersrol in het rechtsverkeer dus op orde moeten hebben, als een onmisbare partij bij de aanpak van fraude, witwassen en ondermijning. Een bestuurder van een van de grote banken zei laatst in *Het Financieele Dagblad*: 'De banken die de poortwachtersfunctie op orde hebben zullen vooruitkomen, de andere banken niet.'

COLLECTIEF

Ongebruikelijke transacties moeten worden gemeld volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Notarissen doen dat veel meer dan advocaten. Onlangs bedankte een medewerker van de FIU-NL de notarissen voor al hun honderden meldingen per jaar. Dankzij u vangen wij boeven, zo was haar boodschap. Afgelopen zomer werd de wet aangescherpt, waardoor wij onze interne organisatie nog beter op orde moeten hebben. Nog vaker vragen, doorvragen en vastleggen. In de praktijk blijkt dat notarissen de voorschriften niet concreet genoeg vinden. Zijn wij eigenlijk wel toegerust om ieder voor zich een verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten? De KNB is bezig te onderzoeken op welke wijze de beroepsgroep hiermee collectief kan worden ondersteund.

NIEUWE AANPAK

In de jacht op fraudeurs vindt de overheid zichzelf nog niet effectief genoeg. Dus heeft het Openbaar Ministerie recent gekozen voor een nieuwe aanpak. Men gaat de witwaspraktijken van criminelen verstoren door de aanpak van faciliterende dienstverleners, 'zoals notarissen'. Als we geen geld van ze kunnen afpakken, moeten we zorgen dat de

gebruikte witwasmethode niet nog een keer kan worden gebruikt, zo zei een officier van justitie. De notaris wordt hier neergezet als facilitator voor criminelen, terwijl de betrokken notaris zichzelf eerder als slachtoffer ziet.

BEWUST

Helder is dat notarissen geen medewerking moeten verlenen aan financieel-economische criminaliteit en ongebruikelijke transacties moeten melden, maar zijn we ons daarvan altijd bewust? Ik ben er groot voorstander van dat poortwachters die bewust criminele activiteiten faciliteren strafrechtelijk worden aangepakt. Minder enthousiast word ik als dezelfde pijlen zich richten op de 'onbewuste' poortwachter. Zeker als het onduidelijk is tot hoever de zorgplicht van een notaris precies reikt en daarvoor slechts beperkte middelen voorhanden zijn. Wat mij betreft dient het woord 'facilitator' slechts te worden gebruikt als een poortwachter zich bewust is van zijn faciliterende handelen.

ANGSTIG

De wetgever, het Openbaar Ministerie, de andere fraudebestrijders en de toezichthouders moeten zich realiseren dat zij het notariaat nodig hebben in hun strijd tegen fraude en ondermijning. Zo biedt ons Centraal Digitaal Repertorium een schat aan informatie voor de Belastingdienst. Als poortwachter zijn wij een onmisbare schakel in de keten van fraudebestrijding. Als een jacht op facilitators ertoe leidt dat ook onbewuste handelingen kunnen leiden tot straf, zullen notarissen bang worden en zich terugtrekken in hun schulp. Zij zullen alles doen om te voorkomen dat zij zelf slachtoffer worden en zich focussen op het zetten van vinkjes op de juiste plekken. Is dat wel gewenst? Wat schiet de maatschappij op met dit soort angstige notarissen?

DURVEN

Notarissen hebben een vooraanstaande positie in de samenleving en dat is niet voor niets. Van ons mag worden verlangd dat wij onze verantwoordelijkheid nemen. Dat lukt echter alleen als wij durven na te denken en zelfstandig beslissingen durven te nemen: doorgaan of stoppen, melden of niet? Het is lang niet altijd zo eenvoudig als het lijkt, het zijn keuzes die afhangen van de omstandigheden van het geval. Geef ons die ruimte, zet ons in de juiste positie en benut ons werk, zowel onze akten als onze meldingen. Zijn notarissen behalve poortwachters dus ook facilitators? Jazeker, maar andersom dan verondersteld. Wij faciliteren de bestrijders van fraude en zijn daar trots op! ■

Nick van Buitenen | VOORZITTER KNB